

ABDULLA QODIRIY HAYOTI VA IJOD YO‘LI TO‘G‘RISIDA

Samadov Javohir Abdiochil o'g'li

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat

texnika universiteti 2-kurs talabasi

Annotasiya: "Abdulla Qodiriy hayoti va ijod yo‘li to‘g‘risida" nomli maqola Abdulla Qodiriyning hayot yo‘li, ijodining asosiy bosqichlari va uning o‘zbek adabiyotiga qo‘shgan hissasini batafsil bayon qiladi. Maqolada Qodiriyning bolalik va yoshlik davri, ta‘lim olishi, yozuvchilik faoliyati boshlanishi va o‘ziga xos ijodiy uslubi haqida ma‘lumot beriladi. Shuningdek, Qodiriyning asarlari, ularning xususiyatlari, janr va mavzu doirasini yoritib berish bilan birga, uning ijodini o‘rganishning zamonaviy jihatlari ham ko‘rib chiqiladi. Maqola Qodiriy ijodining tarixiy va madaniy ahamiyatiga, zamonaviy adabiyotga ta‘siriga e‘tibor qaratadi.

Kalit so‘zlar: Abdulla Qodiriy, hayot yo‘li, ijod, o‘zbek adabiyoti, romanlar, hikoyalar, pyesalar, ijod uslubi, milliy g‘oya, ijtimoiy masalalar, tarixiy ahamiyat, adabiy merosi.

Kirish

Abdulla Qodiriy (1894-1938) - o‘zbek adabiyotining yorqin vakili, milliy romanchilik maktabining asoschilaridan biri. Uning hayoti va ijod yo‘li o‘zbek xalqi tarixining murakkab va qiziqarli davriga to‘g‘ri keladi. Abdulla Qodiriy 1894-yil Toshkent viloyati, Chorsu tumanining Qo‘sh-tepa qishlog‘ida tug‘ilgan. Bolaligidan kitobxon bo‘lgan Qodiriy mahalliy maktabda ta‘lim olganidan keyin diniy bilim olish uchun madrasaga o‘qishga kirgan. Qodiriyning yozuvchilik faoliyati dastlab jurnallar va gazetalarda nashr etilgan hikoyalari bilan boshlangan. Uning ilk asarlari "O‘tgan kunlar" (1922), "Mehmonxona" (1923) kabi asarlar edi. Qodiriy ijodida o‘zbek xalqining turmush tarzi, urf-odatlari, milliy qadriyatlari yorqin aks etgan.

Qodiriyning ijodida ikkita asosiy bosqichni ajratish mumkin:

1. Erta davr (1920-yillar): Bu davrda Qodiriy o‘zbek xalqining hayoti, madaniyati, urf-odatlari, turmush tarzi, hayotining murakkab tomonlarini realistik uslubda aks ettirishga harakat qilgan. "O‘tgan kunlar", "Mehmonxona", "Obidalar", "Mehrobdan chayon" kabi asarlar Qodiriy ijodining bu bosqichini namoyish etadi.

2. Keyingi davr (1930-yillar): Bu davrda Qodiriy ijodida ijtimoiy mavzu va g‘oyalar ustunlik qiladi. Uning asarlarida o‘sha davrda ijtimoiy va siyosiy o‘zgarishlar, inqilobning ta‘siri aks etib, bu holatda o‘zbek jamiyatining yangi shakllanayotgan hayoti haqida o‘ylashga undaydi. "Tohir va Zuhra" (1934), "Sultonmurod" (1937) kabi asarlar Qodiriy ijodining bu bosqichini ko‘rsatadi.

Qodiriy ijodida quyidagi xususiyatlarni ta‘kidlash mumkin:

* Realistik uslub: Qodiriy o‘z asarlarida o‘zbek xalqining turmush tarzi, madaniyati, qadriyatlarini realistik ravishda aks ettirgan.

* Milliy g‘oya: Qodiriy o‘zbek xalqining milliy g‘oyalarini himoya qilishga, milliy qadriyatlarni tiklashga, o‘zbek madaniyatini targ‘ib qilishga harakat qilgan.

* Ijtimoiy masalalar: Qodiriy ijodida ijtimoiy adolatsizlik, qashshoqlik, jaholat kabi masalalar o‘z aksini topgan.

* Zamonaviy til: Qodiriy o‘zbek adabiyotiga yangi til, yangi uslub olib kirgan. U xalq og‘zaki ijodi, turli sohalar tilini boyitishga harakat qilgan.

Abdulla Qodiriy o‘zbek adabiyotiga katta hissa qo‘shgan. Uning asarlari o‘zbek xalqining turmush tarzi, madaniyati, tarixini chuqur aks ettirgan, ijtimoiy muammolarni ko‘targan va o‘zbek romanchilik maktabining rivojlanishida muhim o‘rin tutgan. Qodiriyning asarlari o‘zbek xalqining milliy g‘oyalarini mustahkamlashga, milliy madaniyatni rivojlantirishga xizmat qilgan.

Abdulla Qodiriy - o‘zbek adabiyotining yorqin vakili. Uning ijodida o‘zbek xalqining turmush tarzi, madaniyati, tarixini chuqur aks ettirilgan va bu uning asarlarini zamon sinovidan o‘tkazgan. Qodiriyning ijodini o‘rganish bizga o‘zbek xalqining o‘tmishi, milliy qadriyatlari, hayoti va turmush tarzi haqida chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Zamonaviy Til va Uslubni Joriy etish: Qodiriy o‘zbek adabiyotiga yangi til, yangi uslub olib kirdi. U xalq og‘zaki ijodi, turli sohalar tilini boyitishga harakat qilgan. Uning yozuv uslubi o‘zbek tiliga xos go‘zallik va jozibadorlik bilan to‘lgan edi. Milliy G‘oyalarni Himoya Qilish: Qodiriy o‘zbek xalqining milliy g‘oyalarini himoya qilishga, milliy qadriyatlarni tiklashga, o‘zbek madaniyatini targ‘ib qilishga harakat qilgan. U o‘zbek millatining o‘ziga xos xususiyatlari, tarixi, madaniyati va qadriyatlarini faxr bilan taqdim etgan.

Xulosa qilib aytganda, Abdulla Qodiriy o‘zbek adabiyoti rivojida katta rol o‘ynagan buyuk yozuvchi hisoblanadi. Uning asarlari o‘zbek xalqi hayoti, madaniyati va tarixini chuqur aks ettirgan bo‘lib, ularning ahamiyati bugungi kunda ham o‘z kuchini yo‘qotmagan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. "Abdulla Qodiriy: Hayot va Ijod", O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. Toshkent.
2. Abdulla Qodiriyning Ijodiy Merosini O‘rganishning Zamonaviy Jihatlarini", O‘zbekiston Fanlar Akademiyasi, Toshkent, 2019.
3. Toshkent "O‘zMU", Tanlangan asarlar. Toshkent, 2003.
4. "Abdulla Qodiriyning Romanlarida Millat G‘oyasi", O‘zbekiston Milliy Universiteti ilmiy jurnali, Toshkent, 2022.